

Czwartek, 13 grudnia 2018 r.

P8_TA(2018)0519

Procedura przyspieszonego rozstrzygnięcia sporów handlowych

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 grudnia 2018 r. zawierającego zalecenia dla Komisji w sprawie procedury przyspieszonego rozstrzygnięcia sporów handlowych (2018/2079(INL))

(2020/C 388/43)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 225 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
 - uwzględniając art. 67 ust. 4 TFUE oraz art. 81 ust. 2 TFUE,
 - uwzględniając art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Karty),
 - uwzględniając badanie dla Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej zatytułowane „Building competence in commercial law in the Member States” [Budowanie kompetencji w zakresie prawa handlowego w państwach członkowskich],
 - uwzględniając tablicę wyników wymiaru sprawiedliwości UE z 2018 r.,
 - uwzględniając „Zasady szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości” Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości z 2016 r.⁽¹⁾,
 - uwzględniając unijny dorobek prawny w dziedzinie współpracy wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych,
 - uwzględniając art. 46 i 52 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A8-0396/2018),
- A. mając na uwadze, że prawo do rzetelnego i publicznego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie, zapisane w art. 47 Karty i w art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka, stanowi jedną z podstawowych gwarancji w zakresie poszanowania praworządności i demokracji, a także nieodłączny element całego postępowania cywilnego;
- B. mając na uwadze, że europejskie przyspieszone postępowanie cywilne mogłyby przyczynić się do unowocześnienia postępowań krajowych, zapewnienia przedsiębiorstwom równych warunków działania, a także większego wzrostu gospodarczego za sprawą skutecznych i wydajnych systemów sądowniczych, a jednocześnie ułatwiłoby dostęp do wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej i przyczyniło się do zachowania podstawowych swobód unijnych;
- C. mając na uwadze, że zgodnie z tablicą wyników wymiaru sprawiedliwości za 2018 r. dostępność pomocy prawnej i poziom opłat sądowych mają kluczowy wpływ na dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności dla obywateli żyjących w ubóstwie;
- D. mając na uwadze, że współpracę sądową propaguje się, wspiera i zachęca do niej w kilku aktach proceduralnych prawa wtórnego Unii, w tym rozporządzeniu w sprawie drobnych roszczeń, dyrektywie w sprawie pomocy prawnej oraz rozporządzeniu o przeprowadzaniu dowodów i rozporządzeniu o doręczaniu dokumentów;
- E. mając na uwadze, że celami współpracy sądowej między państwami członkowskimi są między innymi zapewnienie pełnego poszanowania prawa do skutecznego środka prawnego i rzetelnego procesu sądowego w sprawach transgranicznych, zagwarantowanie skutecznych i sprawnych procedur sądowych również w takich sytuacjach oraz zbudowanie wzajemnego zaufania do systemów sądownictwa, które jest podstawą wzajemnego uznawania wyroków sądowych w całej Unii;

⁽¹⁾ http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_EN.pdf

Czwartek, 13 grudnia 2018 r.

- F. mając na uwadze, że wiele kwestii dotyczących prawa procesowego w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych reguluje się na szczeblu krajowym, a zatem prawo procesowe w tym obszarze różni się w poszczególnych państwach członkowskich, co jest zgodne z zasadą pomocniczości i proporcjonalności; mając na uwadze, że procedura przyspieszonego rozstrzygnięcia sporów może doprowadzić do niezbędnego zbliżenia systemów proceduralnych w Unii Europejskiej;
- G. mając na uwadze, że konieczne jest zacieśnienie wzmocnionej współpracy między organami państw członkowskich a systemami sądowymi na szczeblu UE w celu usunięcia wszelkich przeszkód, które mogłyby wynikać z braku spójności między poszczególnymi systemami sądowymi i administracyjnymi;
- H. mając na uwadze, że w rozporządzeniu Bruksela I określono podstawowy zestaw reguł dotyczących właściwości sądów, uznawania i wykonywania w Unii cywilnych i handlowych orzeczeń mających charakter transgraniczny; mając na uwadze, że jego przekształcona wersja, która ma zastosowanie od 2015 r. (Bruksela Ia), wprowadziła dostosowania mające zasadnicze znaczenie dla rozwiązywania sporów transgranicznych w UE, przynoszące oszczędności kosztów i czasu zarówno dla przedsiębiorstw, jak i obywateli;
- I. mając na uwadze, że w rozporządzeniu Rzym I określono przepisy dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań umownych w sprawach cywilnych i handlowych;
- J. mając na uwadze, że przepisy proceduralne powinny gwarantować zarówno ochronę praw stron, jak i szybkie rozstrzygnięcie sporów;
- K. mając na uwadze, że rozstrzygnięcie sporów handlowych w sądach publicznych w państwach członkowskich odbywa się zasadniczo dość powolnie i nie spełnia oczekiwań stron zaangażowanych w spory handlowe, co uwydatnia fakt wprowadzenia europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, które z kolei przyczyniło się do znacznie szybszego rozstrzygnięcia sporów konsumenckich; mając także na uwadze, że właściwe wykorzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych w sądach przyczynia się do przyspieszenia postępowań i do ograniczenia kosztów;
- L. mając na uwadze, że powolne rozstrzygnięcie sporów handlowych w Unii może prowadzić do poszukiwania przez podmioty komercyjne alternatywnych sposobów rozstrzygnięcia sporów lub rozstrzygnięcia sporów w państwach trzecich i do decyzji o stosowaniu do umów prawa krajowego państwa nienależącego do Unii;
- M. mając na uwadze, że o wysokiej jakości rozstrzygnięciu sporów handlowych stanowi wysoki poziom kompetencji i doświadczenia sądów, sędziów, adwokatów i prawników praktyków w tej dziedzinie;
- N. mając na uwadze, że dostępność procedur przyspieszonych, opłacalnych i szybkich oferowanych przez wysoko wykwalifikowanych sędziów i prawników z doświadczeniem w państwach członkowskich sprawiłaby, że decyzja o wyborze prawa krajowego danego państwa członkowskiego byłaby bardziej prawdopodobna, a w rezultacie wzbogaciłaby kompetencje w sprawach cywilnych i handlowych w państwach członkowskich;
- O. mając na uwadze, że wydaje się konieczne znalezienie odpowiedniego rozwiązania w odniesieniu do różnych systemów językowych, które mogłyby polegać na zharmonizowanych formularzach dostępnych we wszystkich oficjalnych językach UE;
- P. mając na uwadze, że sądy i izby specjalizujące się w sprawach handlowych zapewnią wyższy poziom kompetencji i niezawisłości w takich sprawach, a tym samym przyciągną je do sądów państw członkowskich;
1. zauważa, że rozstrzygnięcie spraw handlowych jest dużo powolniejsze niż mogłoby być (średnio sprawa toczy się 3–4 lata), co prowadzi to do ponoszenia przez przedsiębiorców dużych strat, nie tylko z punktu widzenia ekonomicznego, ale również pod względem czasu i energii oraz innych zasobów, które można by spożytkować na inne możliwości;
 2. podkreśla potrzebę zapewnienia pełnego poszanowania prawa stron do skutecznego środka prawnego i rzetelnego procesu sądowego, jak przewidziano w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, oraz do zapewnienia wysokiej jakości postępowań sądowych w sprawach handlowych;
 3. podkreśla skuteczne wdrożenie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, które stanowi szybki i racjonalny pod względem kosztów sposób rozstrzygnięcia w Unii transgranicznych sporów konsumenckich i innych sporów dotyczących niewielkich kwot, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony praw stron;

Czwartek, 13 grudnia 2018 r.

4. podkreśla, że wzajemne zaufanie jest pojęciem złożonym i że w procesie budowania zaufania rolę odgrywa wiele czynników, takich jak kształcenie i podnoszenie kwalifikacji sędziów, transgraniczna współpraca sądowa oraz wymiana doświadczeń i wzorcowych praktyk między sędziami;
5. podkreśla, że jeżeli chodzi o rzetelny proces sądowy i dostęp do wymiaru sprawiedliwości, należy zachować i dalej rozwijać sieć współpracy i bazy danych służące wzmocnieniu współpracy sądowej i wymiany informacji, w tym europejską sieć sądową i europejski portal „e-Sprawiedliwość”, który ma stać się punktem kompleksowej obsługi w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w Unii;
6. twierdzi, że przyjęcie rozporządzenia podobnego do rozporządzenia dotyczącego postępowania w sprawie drobnych roszczeń, czyli rozporządzenia w sprawie europejskiego przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych, mającego zastosowanie do transgranicznych sporów handlowych, byłoby najlepszym sposobem rozwiązania problemu długiego czasu oczekiwania na rozstrzygnięcie sporów handlowych w Unii, co mogłoby przynieść znaczne oszczędności dla europejskich przedsiębiorstw oraz mobilizację niewykorzystanego kapitału;
7. argumentuje, że podmioty komercyjne będą miały lepsze możliwości płacenia za reprezentację i przygotowania do spraw sądowych, co oznacza, że będą mogły lepiej chronić swoich praw, a to z kolei przyspieszy procedurę;
8. zauważa, że procedura taka mogłaby opierać się na wymogu gruntownego przygotowania się stron przed rozpoczęciem procedury, ustaleniu ścisłych terminów, niewielu możliwościach dodawania faktów lub dowodów w trakcie postępowania i braku odrębnego odwołania się od decyzji proceduralnych, dzięki czemu procedura odbywałaby się szybciej;
9. jest zdania, że taki rygorystyczny system proceduralny jest zgodny z ochroną praw stron, pod warunkiem że europejskie przyspieszone postępowanie w sprawach cywilnych będzie miało charakter dobrowolny i będzie mieć zastosowanie jedynie wówczas, gdy:
 - strony wyrażą zgodę na zastosowanie procedury po wystąpieniu sporu, lub
 - pozwany zaakceptuje uczestnictwo w postępowaniu w takiej formie po tym, jak skarżący wszczął je w ramach europejskiego przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych, pod warunkiem że pozwany ma wystarczająco dużo czasu na odpowiednie przygotowanie przed rozpoczęciem postępowania;
10. uważa, że europejskie przyspieszone postępowanie w sprawach cywilnych powinno być w każdym przypadku ważne tylko wtedy, gdy strony zostały należycie poinformowane z wyprzedzeniem o skutkach wyrażenia zgody na zastosowanie takiego postępowania; uważa, że koszty europejskiego przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych nie powinny być nadmierne dla stron, aby zagwarantować poszanowanie prawa dostępu do wymiaru sprawiedliwości;
11. podkreśla, że strony sporu często osiągają polubowne rozwiązanie sporu tylko wówczas, gdy okoliczności są w pełni ustalone, a argumenty całkowicie rozwinięte, co oznacza, że w systemie proceduralnym, który nakazuje stronom zbadanie okoliczności i dalszy rozwój argumentacji przed skierowaniem sprawy do sądu, więcej sporów byłoby rozstrzyganych polubownie na wcześniejszym etapie;
12. zauważa, że celu, jakim jest przyspieszone i bardziej opłacalne rozstrzygnięcie sporów handlowych w Unii, nie można osiągnąć jedynie w drodze wprowadzenia zharmonizowanego i przyspieszonego systemu postępowania; zapewnienie skuteczności tego systemu proceduralnego wymaga, aby sądy, sędziowie, adwokaci i prawnicy praktycy w dziedzinie prawa mieli wysoki poziom kompetencji i doświadczenia w dziedzinie prawa handlowego i prawa prywatnego międzynarodowego;
13. podkreśla, że obecny rozkład w zakresie wyboru prawa w umowach handlowych między różnymi jurysdykcjami europejskimi nie jest równy w poszczególnych państwach członkowskich;
14. zauważa, że wybór prawa właściwego często opiera się na złożonych rozważaniach i że połączenie obcego prawa i sądu naraża stronę często na duże ryzyko gospodarcze oraz że takie przepisy są szczególnie wątpliwe, jeżeli zostały uzgodnione jako część umów standardowych lub w sytuacjach, w których jedna ze stron nie ma możliwości wywarcia wpływu na porozumienie w tym zakresie lub jej możliwości w tym względzie są niewielkie;
15. jest świadom, że bariera językowa może stanowić dodatkową przeszkodę, a tym samym być kolejnym powodem wyboru danego prawa;
16. podkreśla, że dostępność jednolitych formularzy standardowych dostępnych we wszystkich oficjalnych językach Unii ułatwiłaby korzystanie z europejskiego przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych;

Czwartek, 13 grudnia 2018 r.

17. proponuje, by w celu zapewnienia jednolitych standardowych formularzy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze, zgodnie z porozumieniem międzyinstytucjonalnym z 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa;
18. wzywa Komisję do oceny konieczności dokonania przeglądu rozporządzeń Rzym I, Rzym II i Bruksela Ia w celu wzmocnienia powiązań między celem i przedmiotem umów a wybranym prawem, przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że słabsze strony w stosunkach między przedsiębiorstwami oraz umowy są chronione, a także przy zachowaniu autonomii stron do wyboru prawa;
19. podkreśla, że kwestii tych nie można rozwiązać wyłącznie za pomocą działań prawodawczych, niezbędne są również środki praktyczne mające na celu rozszerzenie wiedzy fachowej zarówno sądów, jak i prawników, takie jak dogłębne szkolenia w kwestiach handlowych, zwiększenie dostępu do prawodawstwa unijnego i krajowego państw członkowskich, a zwłaszcza do orzecznictwa;
20. zauważa, że prawo handlowe i prawo prywatne międzynarodowe są obszarami mniej skodyfikowanymi niż inne dziedziny prawa, co daje szersze pole dla badań naukowych, zatem jednym ze środków mających na celu wzmocnienie kompetencji w sprawach handlowych w państwach członkowskich jest zwiększenie zasobów dostępnych na badania naukowe w tej dziedzinie;
21. z zadowoleniem przyjmuje w związku z tym dziewięć zasad Europejskiej Sieci Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości dotyczących szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości, które przyjęto podczas zgromadzenia ogólnego tej sieci w 2016 r., jako że stanowią one wspólną podstawę i ramy zarówno dla sądownictwa europejskiego, jak i instytucji europejskich zajmujących się szkoleniem kadr wymiaru sprawiedliwości;
22. podkreśla, że ogromne znaczenie mają również jakość prawa właściwego dla spraw handlowych oraz stopień jego dostosowania do praktyk i zmian w dziedzinie handlu;
23. na mocy art. 225 TFUE zwraca się zatem do Komisji o przedstawienie do 1 stycznia 2020 r. na podstawie art. 81 ust. 2 TFUE wniosku w sprawie aktu prawodawczego dotyczącego europejskiego przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych i, zgodnie z zaleceniami określonymi w załączniku do niniejszego dokumentu, po dokonaniu przez Komisję oceny konieczności dokonania tego typu przeglądu, potencjalne przedstawienie wniosku dotyczącego zmiany rozporządzeń Rzym I i Rzym II oraz Bruksela Ia;
24. zachęca Komisję i państwa członkowskie do uzupełnienia tych wniosków innymi środkami wspierającymi, których celem jest podniesienie wiedzy fachowej państw członkowskich w dziedzinie prawa handlowego i prawa prywatnego międzynarodowego;
25. potwierdza, że zalecenia załączone do niniejszej rezolucji są zgodne z prawami podstawowymi, zasadą krajowej autonomii proceduralnej oraz zasadami pomocniczości i proporcjonalności;
26. uważa, że wszelkie skutki finansowe wniosku, a zwłaszcza koszty postępowań wprowadzonych w ramach przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych wyrównają równowagę oszczędności, jako że postępowanie to będzie prawdopodobnie znacznie bardziej efektywne pod względem kosztów niż zwykłe procedury stosowane przez państwa członkowskie, a dane spory nie zostaną włączone do ogólnego systemu proceduralnego danego państwa członkowskiego;
27. podkreśla, że prawo handlowe jest tylko jednym z obszarów, w których konieczne są dalsze działania na szczeblu unijnym, aby zapewnić lepszy dostęp do wymiaru sprawiedliwości, wyższą jakość postępowań, silniejsze gwarancje dla stron i szybsze rozstrzygnięcie sporów;
28. zobowiązuje przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji oraz zaleceń zawartych w załączniku Komisji i Radzie oraz parlamentom i rządów państw członkowskich.

Czwartek, 13 grudnia 2018 r.

ZAŁĄCZNIK DO REZOLUCJI:

ZALECENIA DOTYCZĄCE ŚRODKÓW WPROWADZENIA I WSPIERANIA EUROPEJSKIEGO PRZYSPIESZONEGO POSTĘPOWANIA W SPRAWACH CYWILNYCH

ZASADY I CELE WNIOSKÓW

I. Europejskie przyspieszone postępowanie w sprawach cywilnych

Poniższy wniosek ma na celu przede wszystkim wprowadzenie europejskiego przyspieszonego dobrowolnego postępowania w sprawach cywilnych, aby zapewnić przedsiębiorcom europejskim możliwość rozwiązywania transgranicznych sporów o charakterze wyłącznie handlowym w rozsądnym terminie.

Europejskie przyspieszone postępowanie w sprawach cywilnych miałyby opierać się na następujących zasadach:

1. Powinno mieć zastosowanie do transgranicznych sporów handlowych, do których nie ma zastosowania europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń.
2. Powinno być stosowane, jeżeli tak postanowią strony, po zaistnieniu sporu lub jeżeli skarżący zgłosi roszczenie w ramach procedury, a pozwany się na nie zgodzi.
3. Powinno być ono stosowane tylko wtedy, gdy strony zostały należycie poinformowane z wyprzedzeniem o skutkach wyrażenia zgody na zastosowanie tego postępowania;
4. Powinno się wiązać z wymogiem, aby przed skierowaniem sprawy do sądu strony w wysokim stopniu przygotowały swoje roszczenia, co powinno zostać połączone z wykluczeniem na wczesnym etapie możliwości zgłaszania nowych faktów lub dowodów w sądzie.
5. Nie powinno umożliwiać odrębnego odwołania od decyzji proceduralnych.
6. Co do zasady powinno odbywać się w formie procedury pisemnej pozwalającej na przeprowadzanie rozprawy na wniosek przynajmniej jednej ze stron.
7. W procedurze powinno się zasadniczo wyznaczać bardzo krótkie terminy, zezwalając sądowni na wyznaczenie, w porozumieniu ze stronami, dłuższych terminów w bardziej skomplikowanych sprawach.
8. Należy zachęcać do polubownego rozstrzygania transgranicznych sporów handlowych w sądzie i poza nim, w tym w drodze mediacji.
9. Należy zachęcać do wykorzystywania nowoczesnych technologii do celów prowadzenia przesłuchań, gromadzenia dowodów i doręczania dokumentów.
10. Należy ograniczyć koszty postępowania, aby zagwarantować poszanowanie prawa dostępu do wymiaru sprawiedliwości;
11. Należy umożliwić uznanie i wykonanie ostatecznego orzeczenia w ramach procedury w najprostszy i najbardziej przyjazny dla użytkownika sposób na mocy prawa Unii.

II. Potencjalne zmiany rozporządzeń Rzym I i Rzym II oraz Bruksela Ia.

Wniosek w sprawie europejskiego przyspieszonego postępowania w sprawach cywilnych należy poprzeć wnioskiem dotyczącym zmiany rozporządzeń Rzym I i Rzym II oraz Bruksela Ia, aby osiągnąć ściślejsze powiązanie między celem umów a prawem wybranym w Unii oraz by zapewnić stronom umów o charakterze wyłącznie handlowym większą autonomię przy jednoczesnym zagwarantowaniu ochrony słabszym stronom w relacjach między przedsiębiorstwami.

Zmiany rozporządzenia Rzym I mogą obejmować:

1. Rozważenie zwiększenia zależności między wybranym prawem a treścią i celem umowy i jej stronami.
2. Ponowne rozpatrzenie przepisów mających zastosowanie do zasadności wyboru prawa – należy rozpatrywać to na mocy domyślnego prawa mającego zastosowanie do umowy.

Czwartek, 13 grudnia 2018 r.

III. Inne środki budowania kompetencji w sprawach handlowych w państwach członkowskich

1. Wnioski te należy dalej wesprzeć działaniami Komisji i państw członkowskich w zakresie budowania kompetencji w sprawach handlowych, takimi jak:
 - a) szkolenie sędziów, prawników praktyków w dziedzinie prawa i adwokatów w sprawach handlowych;
 - b) uproszczenie i poprawa dostępu do prawa Unii i prawa krajowego państw członkowskich, w tym orzecznictwa;
 - c) dalsze skupienie się w kształceniu prawników na prawie handlowym i prawie prywatnym międzynarodowym oraz
 - d) dodatkowe środki finansowe na badania naukowe w dziedzinie prawa handlowego i prawa prywatnego międzynarodowego.
 - e) opanowanie języka obcego i jego terminologii prawnej.
 2. Ponadto zachęca się państwa członkowskie do zagwarantowania, że sądy stosujące europejskie przyspieszone postępowanie w sprawach cywilnych będą posiadały szczególne uprawnienia w dziedzinie prawa handlowego, na przykład poprzez wyznaczenie lub wzmocnienie funkcjonujących już sądów lub izb handlowych.
 3. Komisję prosi się również o dalsze przeanalizowanie możliwości utworzenia europejskiego sądu gospodarczego w celu uzupełnienia sądów państw członkowskich i zaproponowania stronom sporu dodatkowego, międzynarodowego forum specjalizującego się w rozstrzyganiu sporów handlowych.
 4. W ramach ostatecznego środka zachęca się państwa członkowskie do rozważenia przeglądu ich przepisów prawnych mających zastosowanie do spraw handlowych w relacjach między przedsiębiorstwami, jako że jednym z ważnych czynników decydujących o wyborze prawa jest skuteczność i jakość prawa handlowego danego państwa.
-